

Tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettavan lain vahvistaminen

Eduskunta on tänään hyväksynyt lain tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (EV 53/2020 vp, HE 72/2020 vp). Perustuslain 77 §:n mukaan eduskunnan hyväksymä laki on esiteltävä tasavallan presidentin vahvistettavaksi. Jos presidentti ei vahvista lakia, se palautuu eduskunnan käsiteltäväksi. Oikeuskirjallisuuden mukaan lain vahvistamiseen sisältyvän harkintavallan tarkoituksena on estää virheellisen, perustuslain vastaisen tai virheellisessä säätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn lain voimaantulo (Saraviita, Perustuslaki s. 652-656; 2011).

Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että ravitsemisliikkeiden toimintaa voitaisiin rajoittaa niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset alueista, joilla rajoitteita sovellettaisiin. Perustuslakivaliokunta katsoi esityksestä antamassaan lausunnossa, että rajoitusten välttämättömyyttä koskevan edellytyksen tulee säädösperusteisesti ohjata päätöksentekoa alueellisesta soveltamisesta ja että rajoituksia ei voida säätää tai pitää voimassa alueilla, joilla se ei ole tartuntatautilanteen vuoksi välttämätöntä (PeVL 14/2020 vp).

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnön mukaisesti muutettuna. Eduskunnan hyväksymän tartuntatautilain 58 a §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset alueista, joilla kutakin velvoitetta ja rajoitusta sovelletaan, joll-eivät rajoitukset ole välttämättömiä koko maassa. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnön mukaan asetuksenantovaltuuden kiinnittymisellä välttämättömyysvaatimukseen on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotto siitä, että välttämättömyydedellytyksen tulee säädösperusteisesti ohjata päätöksentekoa alueellisesta soveltamisesta (StVM 11/2020 vp).

Eduskunnan hyväksymän tartuntatautilain 58 a §:n 1 momentin asetuksenantovaltuuden sanamuodon voitaisiin hyväksytyyn lain kokonaisuudesta irrotettuna katsoa merkitsevän sitä, että ravitsemisliikkeiden valtakunnalliset rajoitukset olisivat pääsääntö ja että rajoitusten välttämättömyyttä eri alueilla olisi arvioitava vain poikettaessa tästä pääsäännöstä. Tällainen tulkinta merkitsisi sitä, että laki ei olisi perustuslakivaliokunnan edellä mainitun lausunnon mukainen. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnössä on kuitenkin selkeästi todettu säännöksen vastaavan tarkoitukseltaan perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Säännöksen on siten tulkittava perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti tarkoittavan sitä, että valtioneuvoston asetusta annettaessa rajoitusten välttämättömyys on lain mukaisesti harkittava ja perusteltava kaikissa tapauksissa valtakunnan eri alueiden osalta erikseen. Näin tehtävä siinäkin tapauksessa, että rajoitusten säädettäisiin koskevan koko maata. Tämä valtioneuvostoa asetuksenantovallan käyttäjänä oikeudellisesti sitova vaatimus perusoikeusrajoitusten välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden varmistamiseen johtuu lisäksi myös suoraan perustuslaista.

Perustuslain 108 §:ssä säädetyssä tehtävässäni tasavallan presidentin päätöksenteon laillisuuden valvojana katson edellä mainituilla perusteilla, että eduskunnan hyväksymän, tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettavan lain vahvistamiselle ei ole lain perustuslainmukaisuuteen liittyvää oikeudellista estettä.